

Gård & Villa

SKARABORG | noveber 2023

Marieholm
– ett spännande
residens

Behmska
gården blev
deras dröm-
hem

Laga julmat
på Astrid
Lindgrens
vis

I SAMARBETE MED

 villaägarna

SKARABORG

Julstjärnan - **effektfull** som snittblomma

Gör julfint med julstjärnor som snittblomma. Skapa din egen ljushållare i mossa med stjärnan som ljusmanschett. Eller testa att göra en julstjärnedekorerad äppelvas.

FOTO: Stars for Europea | KÄLLA: Blomsterfrämjandet

Du behöver: Små julstjärnor, guldglitter, limstift, frosta- de äpplen, ljus, ljushållare i metall, provrör, mossa, guldfärgad ståltråd, skalare, apelsiner, rött band och nålar.

Så här gör du ljushållaren

Ta försiktigt bort julstjärnan från dess kruka. Linda rotklumpen med mossa och vira ståltråd för att hålla den på plats. Sätt till sist in ljushållaren i mosskulan. Tips! Vattna plantan i förväg så att rotklumpen är fuktig.

Så här gör du äppelvasen

Skär ett hål vid stjälken med skalaren och sätt lite lim runt hålet. Täck limmet med glitter och skaka bort eventuellt överskott. Sätt till sist in ett provrör i hålet, fyll det med vatten och placera en snittad julstjärna i den. Tips! Alternera med frosta- de äpplen. Pensla äpplet med äggvita, rulla i socker och låt stelna.

Så här gör du apelsindekorationen

Linda det röda bandet runt apelsinerna. Knyt en rosett i toppen och fäst rosetten på

apelsinens undersida med en nål. Tips! Arrangera apelsinerna tillsammans med äppelvaser, ljusstakar och några frosta- de äpplen.

Vi på Gård & Villa önskar våra läsare och annonsörer en magisk advent!

God Jul och Gott Nytt År!

Marie Pallhed
redaktör
marie@gardochvilla.se

SLÄTTE -EKEDÅLS SOLSKYDD

TÖREBODA - MARIESTAD - SKÖVDE

www.slatteekedalssolskydd.se | 0501-400 22

ALLT INOM SOLSKYDD – Ute och inne!

MARKISER, SCREEN, PERSIENNER
RULL-, LAMELL-, PLISSÉ/DUETT GARDINER

ALLTID FRIA HEMBESÖK
ALLTID OFFERT DIREKT

Slätte Ekedals Solskydd
Stockholmsvägen 45
542 33 Mariestad

info@slatteekedalssolskydd.se

Vi levererar trädgårds- produkter i storsäck i hela Skaraborg!

Vi har produkterna för din trädgård.
Stora som små projekt.

- Planteringsjord
- Grönsaksjord
- Anläggningsjord
- Toppdressjord
- Kompostjord
- Bark
- Björkflis
- Torv
- Singel
- Makadam
- Sand
- Stenmjöl
- Gårdsgrus
- Väggrus
- Bärlager
- Gödsel
- m.m.

Beställ på vår hemsida www.nteab.se
eller ring 0708-50 33 25 alt. 0503-128 20

Nywertz
Transport & Entreprenad

VI HAR BYGGT OM HELA MÖBELHUSET!

Skaraborgs största möbelhus 6000 m²

MÖBELOUTLET!
Upp till
60%
RABATT PÅ ALLT!

TORKELSON HJORT KNUDSEN HAGA GRUPPEN BRÖDERNA ANDERSSON VILMERS RAVE FURNITURE ABOVE BELLUS

10-60% GÄLLER PÅ ALLT I HELA BUTIKEN! **BLACK WEEKS** Massor med höstnyheter påfyllt i butiken SOFFOR, SÄNGAR, MATGRUPPER, SOFFBORD OCH MATTOR

Bio-soffa 2-sits
Ord. 16.995:-
Från **7.995:-**

Fibrosängen

40% RABATT
PÅ ALLA UTSTÄLLNINGSSÄNGAR

BYGGBAR MODELL
Soffa Flexi

15-50% RABATT
PÅ ALLT FRÅN BR. ANDERSSON

BYGGBAR MODELL
3-sits från 13.900:-

Boston 3+2+1 eller hörnsoffa

Fåtölj Chic

Genova fåtölj + pall, svart skinn
6.995:-

Stol Chiba
Matbord Chiba 180-240 cm

BYGGBAR MODELL
Soffa MORE öppet avslut

MARIESTADSVÄGEN 28, TIBRO • 0504-130 60 • MÅNDAG-FREDAG 10-16, LÖRDAG 10-14 • RIXNERS.SE

@RIXNERS
FÖLJ OSS

ÅK DIREKT TILL
RIXNERS
MÖBLER I TIBRO

Fjärrvärmerna är **för** dyr!

Kan vi fortsätta med fjärrvärme som villakunder? Många hushåll dignar med stigande kostnader som överstiger deras intäkter. Bara räntekostnaderna för ett genomsnittligt hushåll har på 1,5 år fördubblats. Att vara svensk har blivit dyrt.

Under de senaste 2 åren har elkostnaderna varit i fokus med så höga priser att regeringen beslutat om elstöd. Inte mycket har sagts om fjärrvärmerna. Trots det har höjningarna i många kommuner skenat.

Om vi villaägare ska vara motiverade att fortsätta med fjärrvärme i våra hem behöver vårt inflytande över den monopolliknande marknaden stärkas.

Villaägarnas Riksförbund har tidigare under året kritiserat fjärrvärmeföretagens

prishöjningar. Företagen kämpar med höjda priser på de råvaror som används för förbränning. Men de har också i förhållande till avfallsförbränning blivit av med en skatt som plågat dem en tid.

Det vapen som står till buds är att begära förhandling. Det uppmanar vi drabbade villaägare att använda, men behovet att reglera fjärrvärmemarknaden gör sig påmint. Konkurrensverket behandlar nu två fall där fjärrvärmeföretag missbrukat sin dominerande ställning genom överprissättning. Myndigheten har också tydligt uppmanat regeringen att införa en statlig reglering som kan formalisera förhandlingar om prissättning.

"Något är ruttet här", sa energiminister Ebba Busch nyligen i en interpellationsdebatt om fjärrvärmerna där hon inte utelöt att

reglera marknaden. Vi villaägare som sitter med fakturan på köksbordet kan inte annat än instämma.

Om vi ska fortsätta med fjärrvärme som värmekälla behöver något hända. Kundinflytandet över priserna på monopolmarknaden behöver stärkas.

Delar du vår åsikt, stöd oss i kampen genom ditt medlemskap.

BLI MEDLEM

Bjarne Pettersson
ordförande
Villaägarna Skaraborg

Om Gård & Villa

Gård & Villa är ett elegant inspirations- och nyttomagasinet för människor som vill bo i eget ägt boende i Skaraborg. Tidningen ger idéer och kunskap om att leva och bo i hus. Och roar, inspirerar och förenklar för husägare. Gård & Villa samarbetar med Villaägarna Skaraborg.

Redaktör

Marie Pallhed
marie@gardochvilla.se

För annonsering kontakta:

Marknadsansvarig i Skaraborg
Uno Hufvudsson: 0708-56 11 99 eller
uno@gardochvilla.se

Anette Sjöman: 0703-63 92 24
nettan@gardochvilla.se

Tryck: V-TAB, Vimmerby

Distribution: SDR, Svensk Direktreklam

Ansvarig utgivare:

Uno Hufvudsson
Telefon: 0708-56 11 99
Info@gardochvilla.se,
Postadress: Gård & Villa,
Vasagatan 4 A lgh:1102, 541 50 Skövde

Layout och grafisk form:

Reko Reklam, Lennart Danling

Följ oss på www.gardochvilla.se

Vi finns även på

JULKLAPPSTIPS

Ny bok om Minnesvärda svenskar:
Dramatik och äventyr under 400 år, av Tony Högsta

Läs om:

- Den store västgöten **Harald Stake** som på 1600-talet räddade livet på Gustav II Adolf.
- Den världsberömda operasångerskan **Birgit Nilsson**.
- Politikern **Arvid Posse**.
- Kostervälsens fader, **Göran Svenning**.
- Skalden **Erik Gustaf Geijer** som inspirerade Marx.
- Blomsterkungen **Carl von Linnés** älskade hustru **Sara Lisa**.

"Det är viktigt att minnas och lära av dem som gått före. Det kan man göra om man tar del av den här boken." Riksdagens talman Andreas Norlén

Julpris: 199:- (plus frakt).

Beställ den inbundna boken och få den signerad på hogsta.forlag@gmail.com eller mobil 073-93 40 749.

Finns även att köpa på Bokus och Adlibris.
ISBN: 978-91-987013-0-2.

Njut av hösten utan att lyfta ett finger!

Våra erfarna veteraner får jobbet gjort
Vi fixar RUT & ROT-avdraget

Trädgårdsfix inför höst och vinter

289 kr/tim
Efter RUT-avdrag

Hantverkstjänster ex. snickeri

429 kr/tim
Efter ROT-avdrag

Rengöring luftvärmepumpar

Ring för prisuppgift

veterankraft

skaraborg@veterankraft.se
0500-606 801 | 0511-990 210 | 0501-530 890

Välkommen till
Din lokala maskinuthyrare

HYRMASKINER

Tibro

0504-106 50

www.hyrmaskinertibro.se

Julstämning i butiken

JULSTJÄRNA ENKEL Vit eller röd

AMARYLLIS I kruka
Olika färger

Hyacinter
Olika färger

SNITT-AMARYLLIS
Olika färger

JULSTJÄRNA GRENAD
Vit eller röd
Vaser och krukor på bilder ingår ej

ÖPPETTIDER
mån - fre 10.00 - 18.00
lördag 10.00 - 15.00
söndag STÄNGT

Följ oss på Instagram [tjerna_pa_blosterhallen](https://www.instagram.com/tjerna_pa_blosterhallen)

Blomsterhallen
Vipans gränd 2
54131 SKÖVDE
Telefon: 0500-415694
E-mail: post@blomsterhalleniskovde.se

Radon

syns hörs luktar inte

VI HJÄLPER DIG ATT BEKÄMPA RADON GENOM:

- mätningar och besiktningar för att klarlägga typ och omfattning av radon
- åtgärder mot såväl bygg- som markradon
- SSM-utbildning och garanterat resultat

hemkomfort.se | telefon 0500 459700

Ventilation

gör dig friskare piggare och mer effektiv

VI HJÄLPER DIG ATT FÖRBÄTTRA INOMHUSMILJÖN

Allt från friskluftsventiler till kompletta ventilationssystem med värmeåtervinning

Hemkomfort
RadonSpecialisten

Martins Golv & Vägg

Mån - Fre 9-18 Lör 10-15 Sön 11-15

NU ÄVEN MICROCEMENT

0705-16 54 77 • martinsgolvochvägg.se

BEHÖRIG
VÄTRUM

TIBROBYGGEN
www.tibrobyggen.se

Hos oss hittar du din lägenhet. Just nu lediga objekt. Registrera dig, sök lägenhet, flytta in. Välkommen hem!

ÖPPET	TEL. TID
måndag 14.00-17.30	08.30-11.30
tis, tors, fre 09.00-11.30	08.30-11.30
onsdag stängt	stängt

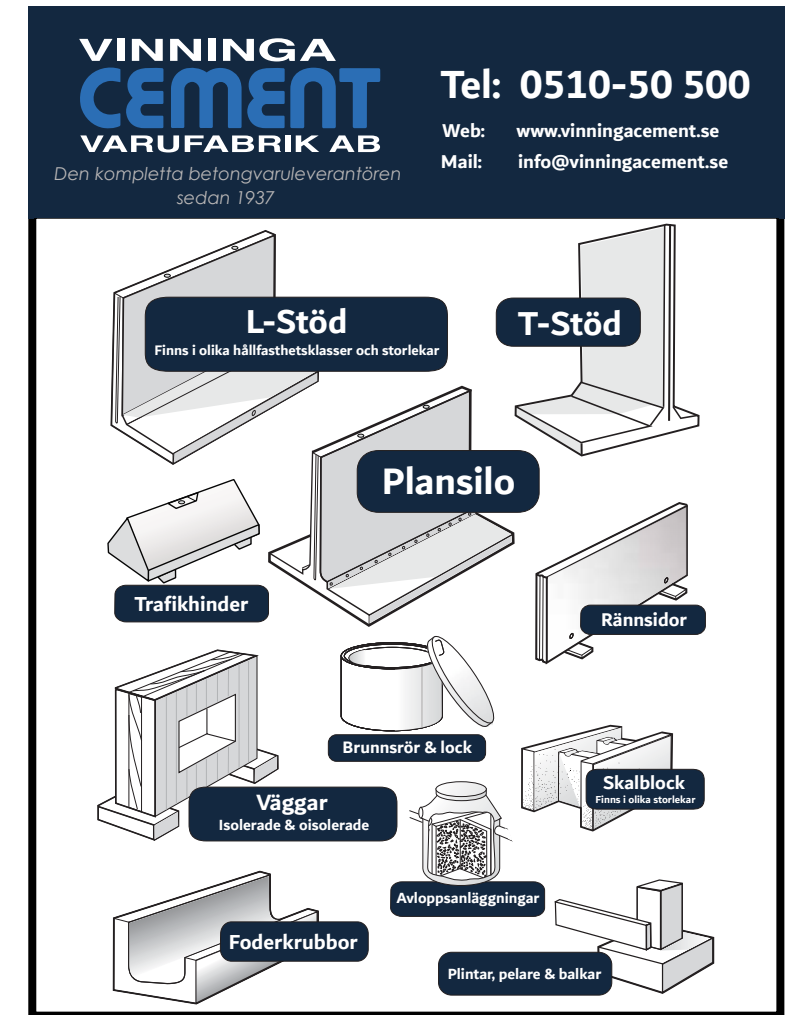
Bobutik på Centrumgatan 13 tel 0504-142 30

Nominerad KUNDKRISTALLEN 2023

VINNINGA CEMENT
VARUFABRIK AB

Den kompletta betongvaruleverantören sedan 1937

Tel: 0510-50 500
Web: www.vinningacement.se
Mail: info@vinningacement.se

Däck & Fälg

Skövde

VI HAR ALLA DÄCK-MÄRKEN!

DAGS FÖR VINTER-DÄCK

HANKOOK GENERAL TIRE GOODYEAR
Gislaved Continental MICHELIN nokian TYRES

VI HAR PRODUKTER OCH TJÄNSTER SOM PASSAR ALLA PLÅNBÖCKER!

Däck & Fälg i Skövde AB
Hasslumsvägen 14, 541 45 Skövde
Telefon 0500-41 44 00
E-post stefan.otter@hotmail.com

www.dack-falg.se | Hasslumsvägen 14, mittemot gamla Olssons åkeri

INGEN KAN SLÅ OSS PÅ PRIS OCH KVALITET

NYHET

JUST NU 30% rabatt på inredningen

Ja, det är faktiskt sant! Under resten av 2023 lämnar vi hela 30% rabatt på vår nya FLEXI inredning. Och eftersom våra skjutdörrar också har marknadens bästa priser, så får du just nu en komplett kvalitetsgarderob till ett otroligt bra pris. Boka tid med oss och låt oss tillsammans skapa din nya drömgarderob

Garderob Specialisten
Terminalgatan 3 521 36 Falköping 0515-80310
www.garderobspecialisten.com
Öppettider: Endast tidsbokning

Klar Spögel Vit Panel Vit Panel Spröjs Ek Panel Ek Panel Spröjs Grått Glas Grått Glas Spröjs

Gaselle EVO Combi

VED-PANNOR & PELLETS

Även pannor för **METERVED**

Om du fastnat i energiträsket? Då har vi lösningar för ekonomin, klimatet, miljön och dig själv.

- Pelletsförråd
- Solfångare
- Solceller
- Reservdelar till flera fabriker!

Arca Pelletskaminer
Vi har kaminer i olika storlekar som passar på de flesta ställen. Välkommen!

AGRONOLA
ENERGI AB | AXVALL
www.agronola.se
Tel 0511-293 44

SEVERIN ÅTERVINNING

Metallåtervinning och containertjänst.
Kontakta oss för offert och bokning.

Vi återvinner för nästa generation!

FORSVÄGEN 36
MARIESTAD
0501-75 98 00

INDUSTRIVÄGEN 14
TÖREBODA
0506-79 01 79

severinrecycling.se

BEHMSKA GÅRDEN. En välkomnande entré, komplett med stor veranda hälsar besökarna välkomna till Ewa och Arne Winbergs vackra hem .

GLASÖGON & LINSER

Låga omkostnader möjliggör kvalitetsvaror till lägsta pris.
Senaste bågmodet. Marknadens bästa glas.

Välkommen till en fristående och helt unik butik!

Bågmärken är Le Tanneur, von Bogen, Enox, Xenit, George Rech, Kaos och Lamatta.

BÅGVISNING
30 november | kl. 12.00 - 19.00
Vi bjuder på soppa och fika.

Valle Optik

Leverantör på plats. Varnhem (mot Broddetorp) Hembesök vid behov. Öppet tis-fre 9.00-18.00 el. enl. önskemål.
Tel 0511-606 99 Välkommen hälsar Per - leg.optiker och Janet

villaägarna
SKARABORG

Vi skapar bättre villkor för villaägandet!

Hyr släpkärra gratis!

Varmt välkommen!
Boka kärra online här!

För mer information
www.villaagarnaskaraborg.se

www.borga.se | 0511-79 18 30

SWEDISH QUALITY SINCE 1973

DAGS ATT BYTA TAK?

Måttkapad plåt och snabb leverans. Finns i flera färger.

Scanna koden och använd vår smarta takberäknare för att snabbt få ett estimerat pris för ditt tak!

BORGA
BYGG BEKYMERSFRITT

De tog ett **helhetsgrepp** för "sista huset"

NÄR ARNE OCH EWA WINBERG BÖRjade KÄNNA ATT DERAS TIDIGARE HUS - PÅ 600 KVADRATMETER OCH MED 72 000 KVADRATMETER PARK OCH BETESMARK - BÖRjade BLI MESTA LAGET ATT SKÖTA SJÄLVA BESTÄMDE DE SIG FÖR ATT ÅTERVÄNDA TILL ARNES GAMLA HEMKVARTER I SKARA. NU BLEV DET ETT HUS SOM DE KAN BO KVAR LÄNGE I OCH SOM ÄNDÅ HAR PLATS FÖR BARN OCH BARNBARN.

TEXT OCH FOTO Ulf C Nilsson

Valet föll på "Behmska gården" som byggdes 1850 och är komplett med f.d. stall för kyrkans hästar mitt inne i centrala Skara med nära till allting.
- Vi byggde om och renoverade det så att det blev precis som vi vill ha det. Barnen har visserligen flyttat för länge sedan, men de har egna rum till sina familjer när de vill komma och hälsa på, berättar Ewa.

FORTSÄTTNING NÄSTA SIDA

KÖKET. Det är gott om svängrum i det stora köket. Det uppskattar både Ewa och Arne.
- När man sitter här kan man faktiskt se det ena av tornen på domkyrkan genom fönstret, berättar Arne.

Efter att paret passerat pensionsåldern växte insikten att man inte blir yngre med åren, så hela bottenvåningen är nu designad så att de ska kunna bo kvar länge här. – Inga trösklar och ett rymligt badrum i direkt anslutning till sovrummet på bottenvåningen.

Men samtidigt är den gamla genuina atmosfären bevarad. Ewa är den som stått för alla inredningsidéerna. Det har haft sina sidor...

– Som att hon bestämt ville ha en altandörr ut från köket istället för fönstret som satt där tidigare.

Att då flytta värmeelementet som satt under fönstret till väggen intill tyckte hon skulle störa intrycket, så vi bestämde oss för golvvärme istället, berättar Arne. Och där dök det första problemet upp. Byggmästaren hade konstaterat att det nog skulle räcka med att bryta upp det gamla

VACKERT. Det här linneskåpet föll Ewa pladask för direkt när hon såg det. Det kommer från en handlare som specialiserat sig på att köpa upp sådana här udda skåp runt om i hela Europa.

I FIL. Rummen i bottenvåningen ligger i fil och skänker mycket rymd åt upplevelsen här.

golvet och grunda med sand och betong. – Det var bara det att det var ett två och en halv meter djupt tomrum under golvet. Ingen källare, bara ett håll!

Det löstes med stag och armering till slut, men visade att det finns en hel del överraskningar i sådana här gamla klenoder. Dessutom krävdes segdragna tillstånd till allt möjligt eftersom huset är K-märkt. Bara att byta kulör från den ursprungliga gula till mer umbrabetonat var ett projekt med mycket pappersarbete.

– Men det gick till slut. Ett mysterium kvarstår och det är varför golvet i rummet längst ut mot gaveln är nästan en decimeter högre än resten av huset - både på bottenvåningen och en trappa upp.

– Kanske är det en bergknalle där under? tippas Arne.

Förre ägaren, Orwar Svensson, som drev

FÖR SAMVARO. Blir det för trångt runt köksbordet finns en matsal i direkt anslutning till köket att ta till. Sedan finns två rum till i fil, så det är rena paradvåningen.

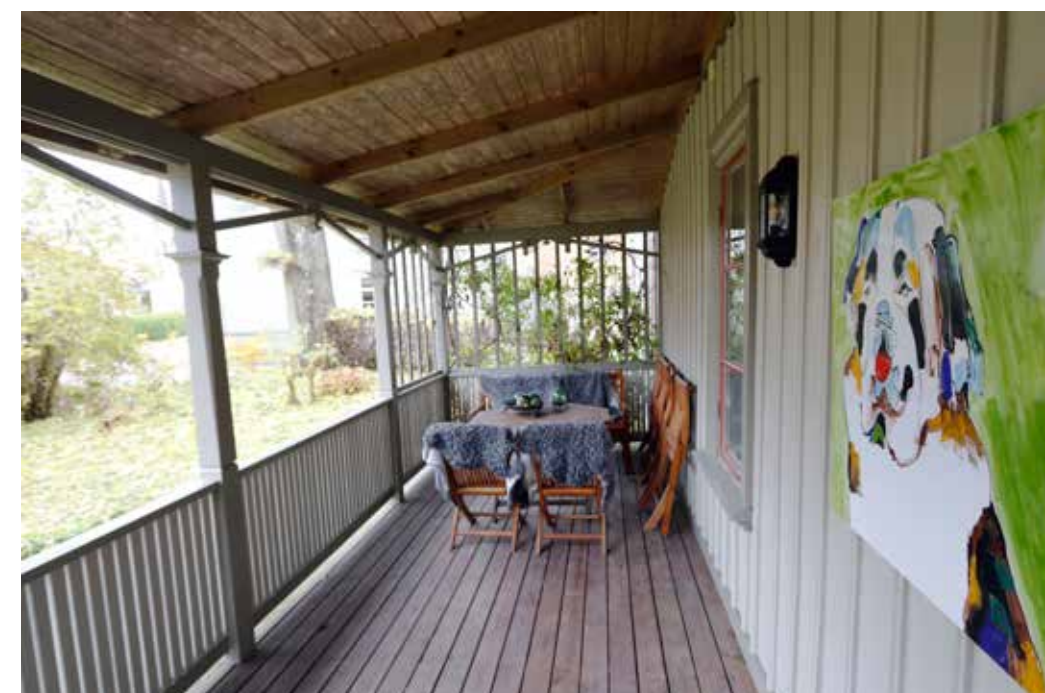

RYMLIGT. Ett badrum är placerat i bottenvåningen intill parets sovrum. Ett större badrum/tvättstuga finns på övervåningen för gäster och barn med barnbarn.

STALLET. Stallet byggdes ursprungligen för kyrkans hästar på den tiden då det inte fanns några bilar i Skara. Hästarnas främsta uppgift var som dragdjur i begravningsprocessionerna. Idag är det garage, vedförråd och snickarbod här.

FRÅN FÖRR. Bland det första Ewa bestämde var att det "gräsliga" antika handfatet på gästtoaletten skulle slängas ut. Men efter att rörmokare och hantverkare genomgående berömde "det fantastiska handfatet" tänkte hon om.

TRÄDGÅRDSUTSIKT. Ut mot den lummiga trädgården på "baksidan" finns husets rymliga veranda.

BARNENS RUM. På övervåningen har de båda barnen med familjer egna rum som de kan använda då de hälsar på.

Kräks värdshus, hade visserligen renoverat under sin tid och bland annat omvandlat kallvinden till boyta, men den där märkliga skillnaden i golvnivå hade fått bestå. Ännu tidigare var den delen i bottenvåningen en egen lägenhet.

På 1930-talet byggdes köket ut och där är det idag komplett med matplats, köksö, ka-

FORTSÄTTNING NÄSTA SIDA

ALLRUMMET. Övervåningen är husets allrum plus barnens rum. Redan förre ägaren hade gjort om kallvinden till boyta, men Arne och Ewa fullbordade projektet efter egen smak.

settkamin där järnspisen tidigare stod och förstås "kyrkbänken" att sitta och umgås från när det stökas i köket.

– Vi kallar den så på skoj eftersom man faktiskt kan se domkyrkan från den, berättar Ewa.

Uppvärmningen skedde tidigare från en oljepanna ute i stallbyggnaden, men är idag ersatt med bergvärme. Stallet är garage, vedförråd och snickarbod.

För ganska precis två år sedan kunde paret Winberg äntligen flytta in.

– Vi hade tur med att alla inblandade snickare, arbetsledare, målare och byggare var verkliga proffs och duktiga på vad de gjorde, så vi är helnöjda, summerar de.

PLATSBYGGD. En duktig finsnickare hade mycket att göra med att platsbygga det mesta, både i kök och badrum, altandörr ut från köket och inte minst den här bokhyllan på övervåningen.

De små fönstren antyder att det från början bara var en kallvind på övervåningen. Nu är den inredd och räckena har fått sidor av glas för att förhöja det luftiga intrycket.

KÖKSDÖRREN. Ewa ville absolut ha en dörr från köket direkt ut i trädgården. Men vägen dit var betydligt mer besvärlig än någon hade räknat med.

GULD ELLER ANDRA VÄRDESAKER SÄLJ, BELÅNA ELLER KÖP

PANTBANKEN
VÄNERSBORG - TROLLHÄTTAN
SKÖVDE

www.panta.nu

Residensgatan 5, Vänersborg 0521-100 64
Nygatan 2, Trollhättan 0520-41 11 96
Lögegatan 4A, Skövde 0500-48 11 96

VÄLKOMMEN IN OCH HANDLA I VÅRAN BUTIK! FÅ HJÄLP OCH GODA RÅD PÅ KÖPET!

VI HAR FUNNITS I 19 ÅR OCH ÄR
NU ENDA BUTIKEN I STADEN SOM
KLARAR DET **MESTA** INOM FOTO!

ÖPPETTIDER

mån-fre 10-18 | lunch 12-13 | lör 10-14

Beställ bilder på www.fotocenter.se

BLUBUTIK
ATELJE FOTOLAB BUTIK
FOTOCENTER
Gransikagatan 4C, Skövde tel. 0500-41 13 29
NORMALM

GP 0515-201260
Green Petroleum

Tanka på GP samt
beställ din diesel och
smörjmedel.
Adblue

TANKA LOKALT PÅ DIN GP-MACK

Vi har 7 st gödseltrailer för utförandet av gödselkörning!

PR SLAMSUGNING AB
Vi finns i hela skaraborg

- SPOLNING
- FILMNING
- TORRSUGNING
- PUNKTLAGNING
- CONTAINERUTHYRNING
- CISTERNKONTROLL
- OLJEAVSKILJARE
- 5-ÅRSBESIKTNING
- GÖDSELTRANSPORTER

Vi hjälper dig ring: **0515-13846**
Jour dygnet runt: **0479-140563**

www.pr-slamsugning.se

BORGUNDA

BYGGHANDEL

NU HAR VI ÖPPNAT I
SKARA

VÄLKOMMEN TILL
DIN LOKALA BYGGHANDEL

KOMPLETT PAKET FRÅN BORGUNDA

GARAGE

149 000kr

**GARAGE
4X7.5M - 26M2**

- Färdigkapad stomme samt Takstolar
- Takskjutport Hörmann, Gångdörr & Fönster
- Takpannor betong Benders Candor
- Takavvattning Lindab
- Isolerad Grund
- Infästning

*Pris från 149 000 kr inkl. moms exkl frakt

Kontakta din lokala bygghandel
för offert och anpassningar.

www.borgunda.se

BORGUNDA
BYGGHANDEL

VI HAR FODER TILL DE FLESTA DJUREN

KÄNDA LEVERANTÖRER
SOM SVENSKA FODER OCH
ROYAL CANIN

VÄRP OPTI
JUST NU!
179,-
ORD PRIS: 199,-

MOTORSÅGAR OCH RÖJ- SÅGAR

550XPG 15"
JUST NU!
8990,-
ORD PRIS: 11.900,-

EN MOTORSÅG
I PROFFSSEGMENTET
SOM KLARAR DE MESTA
I SKOGEN

545FX
JUST NU!
8990,-
ORD PRIS: 12.500,-

EN RÖJSÅG I PROFFS-
SEGMENTET SOM GÖR
SKOGRÖJNINGEN TILL
EN BAGGIS

END OF SEASON SALE

AUTOMOWER 430X (UTGÅENDE MODELL)
VÅRT PRIS
33 500,-
ORD PRIS: 37 900,-

AUTOMOWER 405X
VÅRT PRIS
18 990,-
ORD PRIS: 24 900,-

AUTOMOWER 450X (UTGÅENDE MODELL)
VÅRT PRIS
48 995,-
ORD PRIS: 52 900,-

BEHÖVER
DU HJÄLP MED
INSTALLATIONEN?
DE FIXAR VI!

SKOG &
LANDSKAPSSERVICE

STOREGÅRDSVÄGEN 62 | 542 35 MARIESTAD | TEL: 0501 - 780 30
WWW.SKOGLANDSKAP.SE

Mariefholms huvudbyggnad.

Residenset Mariefholm - byggnader med en **spännande** historia

Ett stenkast från Väneren och Mariestad i nordöstra Västergötland ligger Mariefholms ståtliga herrgårdsbyggnad med sin spännande historia här berättad av Tony Högsta.

TEXT OCH FOTO Tony Högsta

Mariefholms huvudbyggnad från den södra sidan.

Härifrån styrde Skaraborgs landshövdingar under drygt 370 år fram till den 31 december 1997 då länet uppgick i det nyskapade Västra Götalands storlän. Numera ägs residenset av Statens Fastighetsverk och används till bland annat representation. Dessutom hyrs det ut till näringslivet och andra intressenter. Vadsbo museum har sina lokaler förlagda i flygelbyggnaderna. Mariefholm har en spännande historia och har troligen varit bebodd sedan järnåldern. Från 1200-talets sista del och de närmaste seklerna hette platsen Tuna och senare Tunaholm och ägdes av olika inflytelserika adelsätter, bland annat Brahe och Tre

FORTSÄTTNING PÅ NÄSTA SIDA

Rosor. Därefter kom det i kungahusets besittning strax före Gustav Vasas bortgång i september 1560. Senare ärvdes det av yngste sonen hertig Karl, född 1550, sedermera kung Karl IX.

Det var med stor sannolikhet här på Marieholm, som Tunaholm nu ändrades till, som hertigen också utfärdade privilegiebrevet som gjorde Mariestad till stad år 1583. Såväl Marieholm som Mariestad namngavs efter hertigens första hustru, prinsessan Maria av Pfalz.

Landshövdingarna i Skaraborgs län hade residerat vid Göotala och Højentorp norr om Skara alltsedan 1634. Tord Ulfsson Bonde tillträdde som landshövding i december 1660 och en tid därefter förflyttades länsresidenset till Mariestad och Marieholm.

Den gamla kungsgården - "stora kongsbyggnaden" - som hertig Karl på sin tid uppförde och använde som huvudbyggnad, var vid denna tid en bostad i förfall och beskrivs i det närmaste som en ruin. Tord Ulfsson Bonde beslöt därför att flytta dit en byggnad från en annan ort som tills vidare kunde användas som bostad för landshövdingen och hans familj. Dock inte så länge skulle det visa sig. "Stora kongsbyggnaden" fick nu enbart tjäna som arbetsplats för länsstyrelsen efter omfattande reparationer. Som ett komplement till det senare uppfördes även en timmerbyggnad på västra sidan av residenset, som transporterats från annan ort.

Även efterträdaren Peter Örneklaus såg

Övervåning.

sig tvungen att förflytta dit en nygamal röd timmerbyggnad, den så kallade "Walla byggnad", för att få en någorlunda dräglig bostad och kanske till en del som arbetsplats. I ett brev till Kungl. Maj:t skriver landshövdingen att han köpt "en tämmeligh stor och behållen byggnad" för hundra daler silvermynt. Dessförinnan försökte Örneklaus dock flytta länsresidenset till Läckö

slott, men fick avslag av den sparsamme kung Karl XI som tyckte att det första förslaget måhända var mindre kostsamt.

Från en bevarad minnessten i residensparken kan man ännu läsa följande: "Anno 1583 funderades Konungsgården Mariholm oc Mariestad medh denne trädgården af Högl. i åminnelse Kong Carl den nionde. Anno 1684 d 24 April byggdes een deel Kungsgården och ladugården Mariholm aldeles ånyo. A:o 1685 gjordes denna trädgården aldeles uthi een ny regulier form som han nu är, hvilka bygningar och trädgårds reparation förrettades uthi landshövding welborne H:r Peder Örneklaus tijdh."

Oturen verkade förfölja Marieholm för trots det attraktiva läget på en holme invid ån Tidans visade sig platsen också innebära ständiga översvämningar. En ögonblicksbild av läget får vi ett brev från landshövdingenskan Eleonora Elisabeth Oxenstierna, gift med Carl Gustaf Soop, som i ren förtvivlan tog fram sin fjäderpenna och skrev följande till en släkting: "Vi äro rät komna till ett öde näste, när vi skall gå öfwer gälen behöfver vi båtar och husen är alt för ängsliga, män nu är jag åpe klåkan 4 om mårnarna at bygga och laga på det stora huset, dit jag håpas få flytta till helgen och bo där rät väll, ty där di andre har bott sir någe gement ut."

I samband med att Gustaf Rålamb tillträdde som landshövding på 1720-talet

Övervåning, gula salongen.

var residenset i ett så bedrövligt skick att man började fundera på att vidta lämpliga åtgärder. Som ett ödets nyck utbröt en då "en häftig orcan" och detta var allt som behövdes för att "den gamla kongsbyggnaden" skulle falla sönder som ett korthus. Olyckan medförde att kung Fredrik I beviljade extra anslag till att bygga ett nytt kanslihus på de gamla murarna. Åren här omkring beslöt man även att riva Örneklaus alltmer förfallna byggnad och fram till att huvudbyggnaden stod färdig fick efterträdaren Erik Wrangel hålla till godo med kanslibyggnaden som bostad.

Den 12 juni 1733 – för snart 300 år sedan – var en stor dag i Marieholms historia. Då var nämligen det nya residenset färdigbyggt och den högtidliga invigningen kunde förrättas av landshövding Gustaf Palmfelt. Resultatet blev ett rött timrat envåningshus i strikt karolinsk stil med Johan Eberhard Carlberg som arkitekt.

Under 1700-talet uppfördes också såväl köksflygel (1742), boningsflygel (1756) som bod- och stallflyglarna (1765). 1811-1813 uppfördes västra och östra kanslibygglarna som användes för länsstyrelsens verksamhet (landskansli och ränteri) fram till 1896. Georg Adlersparre, den kände generalen och statsmannen, lät i samband med sitt inflyttande i huvudbyggnaden fälla följande positiva kommentar: "Marieholm är ett paradys, måttligt vackra rum, men i det hela taget trevligt".

1851 påbörjades byggandet av en övervå-

Målning, trädgårdssalongen.

ning för att få plats med olika sällskapsrum och gästrum vilket kompletterade landshövdingens privata bostadsdel i bottenplanet. Det var landshövding Anders Peter Sandströmer som stod bakom projektet efter Johan Fredrik Åboms ritningsförslag och två år senare fick residenset sin nuvarande utformning. Marieholms huvudbyggnad har därefter

Gustaf Palmfelt.

FOTO: Wikimedia Commons

inte förändrats i någon nämnvärd grad förutom några ommålningar och smärre renoveringar under 1900-talet. Kring första världskriget tillkom dock balkong och altan vid residensets södra sida. Samtliga hus fick sin gula färg i samband med att de putsades och reparerades 1967.

I slutet av 1800-talet lät man flytta över länsstyrelsens lokaler från kanslibyglarna till Drottninggatan, där Mariestads stadsbibliotek numera har sina lokaler, för att 1954 flytta in i en nybyggd fastighet på Hamngatan vid Tidans östra strand.

Marieholms länsresidens blev statligt byggnadsminne 1935.

Trädgårdssalongen, första våningen.

Ring och boka ditt julbord nu - bästa tipsen här!

Välkomna till
en vacker 1800-tals
Herrgårdsmiljö

Boka vårt julbord - vi startar
24 november

Göta Herrgård, Skara
Bokningar 0511 - 10075
www.gotalaherrgard.se

Julbord på Flämslätt

Pris 3, 10 och 17:e december
13.00 - 16.00

595:-
inkl. kaffe och
glögg

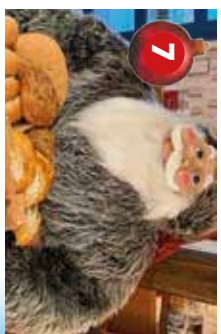
FÖR BOKNING
ÖVRIG TID VAR
VÄNLIG RING
FÖR MER INFO.

FLÄMSLÄTT STIFTS & KURSGÅRD
540 17 LERDALA
Telefon: 0511-304 40 | Epost: info@flamslatt.se
www.flamslatt.se

På med vinterdäcken och fram med rattmuffen!

Dags för Adventsfika hos våra caféer och konditorier
-Tävla med oss och vinn en härlig fika hos våra caféer, samla dina kvitton fram till 31/12.

Miss inte vår tävling
Hur många hinner du besöka t.o.m. 31/12?
Dags att besöka ALLA!
Samla dina kvitton och maila in resultatet till: uno@gardochvilla.se

Jultraditioner från Katthult, Bullerbyn och Junibacken

Astrid Lindgren älskade julen och återvände ständigt – i livet och i sagorna – till minnena från barndomens högtid på gården Näs i Vimmerby. I kokboken "Min barndoms jul Astrid Lindgrens julkokbok" bjuds läsaren på kocken Fredrik Erikssons traditionella recept. Men också på minnen från Astrids jular.

FOTO Lina Eidenberg Adamo

Julkorv från Näs

Ingredienser:

2 kg blandfärs
1/2 kg pressad potatis
7 dl mjölk
1–2 dl potatismjöl
3–5 finrivna lökar
2–3 vitlöksklyftor
1 flaska lättöl
2 msk salt
2–3 tsk vitpeppar
2 tsk kryddpeppar
1 1/2 tsk mald kryddnejlika
2 tsk mald ingefära
1–2 tsk timjan
1–2 påsar krokfjälster

Långbrosill

Ingredienser:

300 g inlagd sill
2 kokta kalla potatisar
1 dl inläggningsgrönsaker (eller pickles)
1 hårdkokt ägg
1 dl majonnäs
2 msk gräddfyl
1 msk skånsk senap
1 msk hackad färsk dill
1 msk hackad färsk gräslök
salt och nymald svartpeppar

Gör så här:

Koka potatisen dagen innan. Skölj fjälstren genom att sätta fast ena änden i vattenkranen, spola och låt dem sedan rinna av väl. Blanda allt utom öl och potatis i en stor bunke. Späd med öl och till sist pressad potatis. Blir smeten för lös kan man blanda i ytterligare lite potatismjöl. Arbeta smeten smidig, helst för hand. Smaka av färsen genom att steka en klick smet. Kolla samtidigt om smeten håller ihop. Trä på fjälstret på korvhornet på köttkvarnen till assistenten och fyll korvskinnet lagom hårt/löst och i lagom långa korvar. Knyt ändarna efter hand. Gnid korvarna med saltblandning (3 msk salt + 2 msk socker) och låt ligga svalt ett dygn innan de tillagas eller fryses in. Koka korven i en

rymlig gryta med vatten, en buljongtärning, 1 gul lök i klyftor, några krydd- och svartpepparkorn, 1 lagerblad och lite timjan. Stick hål på korven då och då under kokningen men var försiktig, det kan spruta! Koktid 30–40 minuter. Servera korven med kokt potatis och rödkål. Spadet kan användas till en vitsås smaksatt med senap eller pepparrot.

Gör så här:

Koka upp alla ingredienser förutom sillen och låt lagen svalna. Slå lagen över sillfiléerna och låt stå i kylen i 2–3 dagar.

Inlagd sill

Ingredienser:

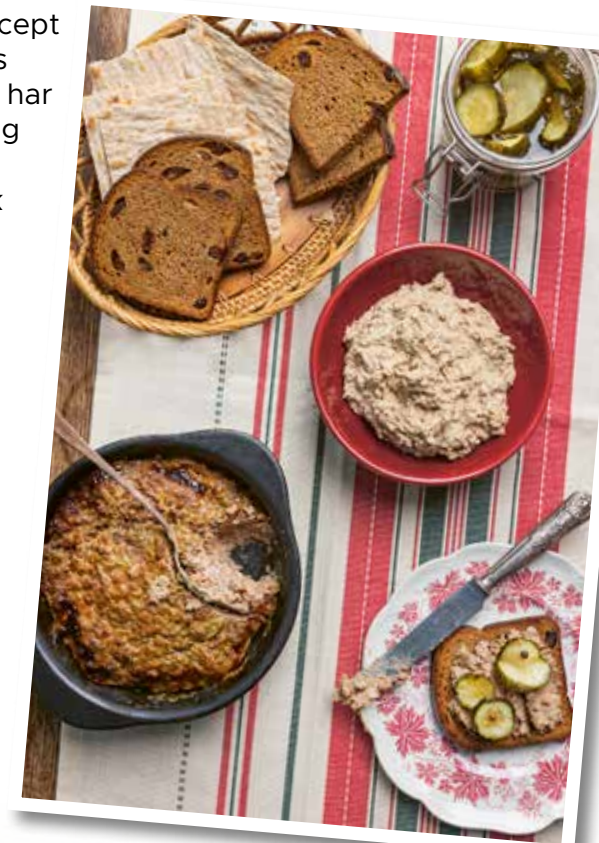
6 urvattnade sillfiléer
2 dl strösocker
1 dl ättikspit (12 %)
1 1/2 dl vatten
8 kryddpepparkorn
1 lagerblad
1/2 skivad rödlök

Långbros bredbara leverpastej

Det finns nog lika många recept på leverpastej som det finns byar i Småland! På Långbro har vi börjat göra vår mer krämig genom att röra ut den med grädde. Hittar du inte späck i köttdisken så förbeställ i en charkbutik.

Ingredienser:

1/2 gul lök
smör till stekning och form
250 g svinlever
250 g kalvlever
325 g späck
2 ansjovisfiléer
2 ägg
2 msk ljus sirap
1/2 msk vetemjöl
1/2 msk torkad mejram
2 1/2 tsk salt
1 1/4 dl + 3 dl vispgrädde
1 msk portvin

Vörtbröd

2 bröd

Ingredienser:

1 dl russin
1 dl vatten
50 g smör
2 tsk malda fänkålsfrön
1 tsk mald anis
1 tsk malda pömeransskal
1 tsk mald nejlika
1 tsk mald kanel
1 tsk mald torkad ingefära
25 g jäst
3 dl porter
1 dl mörk sirap
5 dl vetemjöl special
5 dl rågsikt
1 msk salt

Till pensling:

1 msk mörk sirap
1 dl vatten

Gör så här:

Värm ugnen till 160 grader. Skala och hacka löken. Stek den mjuk i smör, men utan att den tar färg. Låt den svalna. Skär lever, späck och ansjovis i mindre bitar. Lägg dem i en matberedare tillsammans med lök, ägg, sirap, vetemjöl, mejram och salt. Kör maskinen och tillsätt 1 1/4 dl grädde och portvinet i en tunn stråle. Mixa tills smeten är slät. Häll pastejsmeten i en smord ugnssäker form och grädda till en innertemperatur på 72 grader. Låt pastejen svalna. Frys eventuellt in hälften av smeten – halvera då grädden i nästa steg. Smula ner leverpastejen i en bunke, tillsätt 3 dl grädde och vispa ihop före servering.

Gör så här:

Blötlägg russinen i 1 dl vatten. Smält smöret i en kastrull tillsammans med kryddorna och låt svalna. Rör ut jästen i portern i en bunke. Tillsätt det smälta smöret, sirap, mjöl och salt. Arbeta ihop till en deg. Knåda ordentligt i maskin eller för hand i 10–15 minuter till en smidig deg. Häll bort vattnet från russinen och tillsätt russinen i degen. Knåda tills de är jämnt fördelade. Täck degen med en duk och låt jäsa i 45 minuter. Dela degen i två lika stora bitar. Forma till limpor och lägg dem på en plåt med bakplåtspapper. Låt limporna jäsa ytterligare 45 minuter under en duk. Värm ugnen till 200 grader. Blanda vatten och sirap och pensla försiktigt de färdigjasta limporna. Baka limporna i mitten av ugnen cirka 30 minuter eller tills de nått en innertemperatur på 98 grader. Låt limporna svalna över ett galler.

BLACK WEEKS!

Gäller t.o.m. 29 november

**20%
RABATT**

PÅ ALLT FRÅN

Artwood

Artwood

LEIA PLÄD GRÅ

NU 895:-

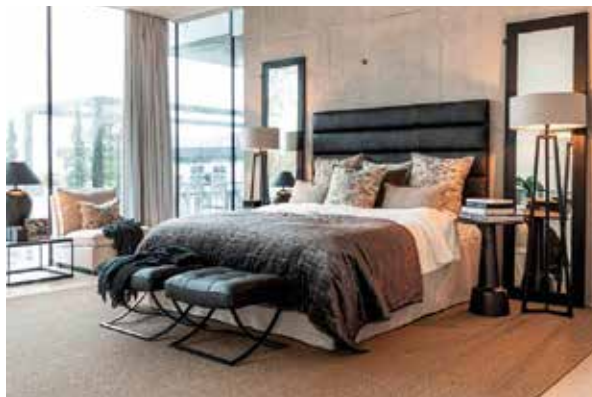
ORD PRIS 1795:-

ALLA SOFFOR, MATGRUPPER
SKÅP OCH TV-BÄNKAR FRÅN

1/3

**15%
RABATT**

**20-40%
RABATT**

PÅ SÄNGAR FRÅN
TIBROSÄNGEN

Tibrosängen

**15-50%
RABATT**

PÅ ALLA SOFFOR FRÅN BRÖDERNA ANDERSSON

**15%
RABATT**

ÖPPNINGSERBJUDANDE

FÖLJ OSS PÅ

PÅ MATGRUPPER FRÅN

TORKELSON

=A-möbler=

INREDNINGSHUSET

A-MÖBLER | KAPLANSGATAN 32, SKÖVDE | TEL 0500-40 11 00